

Bruksela, 6 grudnia 2019 r.
(OR. en)

14627/19

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0226(NLE)

RECH 509
COMPET 777
ATO 102
CADREFIN 393

NOTA DO PUNKTU I/A

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Nr poprz. dok.:	14301/19
Nr dok. Kom.:	9871/18 RECH 275 COMPET 425 ATO 33 CADREFIN 82 IA 191 + ADD 1
Dotyczy:	Program Euratom uzupełniający program „Horyzont Europa”: Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA RADY ustanawiającego program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” – <i>Sprawozdanie z postępu prac</i>

I. WPROWADZENIE

1. W dniu 7 czerwca 2018 r. Komisja przedłożyła Radzie wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”¹. Wniosek ten jest częścią pakietu legislacyjnego dotyczącego programu „Horyzont Europa”.

¹ Dok. 9871/18 + ADD 1.

2. Proponowany program Euratom będzie służył realizacji głównych działań badawczych obecnego programu (bezpieczeństwo jądrowe, jądrowe bezpieczeństwo fizyczne, gospodarowanie odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, ochronę radiologiczną i energię termojądrową), rozszerzeniu badań naukowych w zakresie zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, a także poczynieniu postępów w obszarach kształcenia, szkolenia i dostępu do infrastruktury badawczych. Ponadto program wspiera również mobilność naukowców w dziedzinie jądrowej w ramach działań „Maria Skłodowska-Curie” pod egidą programu ramowego „Horyzont Europa”.
3. Program Euratom będzie stanowił uzupełnienie programu „Horyzont Europa”, będzie korzystał z tych samych instrumentów i będą w nim obowiązywały te same zasady uczestnictwa. Będzie realizowany przez pięć lat zgodnie z art. 7 Traktatu Euratom, w 2025 r. zostanie przedłużony o dwa lata, aby dostosować go do wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027. W programie przewidziano pulę środków finansowych na lata 2021–2025 w wysokości 1,6 mld EUR w cenach bieżących.
4. Na mocy art. 7 Traktatu Euratom wspólnotowy program badawczo-szkoleniowy musi zostać przyjęty przez Radę jednogłośnie. Opinia innych instytucji lub organów nie jest zatem wymagana. Kierując się jednak dotychczasową praktyką, Komitet Stałych Przedstawicieli postanowił w dniu 13 lipca 2018 r. przeprowadzić konsultacje na temat wniosku z Parlamentem Europejskim i Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym. Parlament Europejski przyjął swoją opinię w dniu 16 stycznia 2019 r., a Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w dniu 12 grudnia 2018 r.

II. PRACE W RADZIE

5. Analiza wniosku przez Wspólną Grupę Roboczą ds. Badań i Zagadnień Atomowych rozpoczęła się podczas prezydencji austriackiej w grudniu 2018 r. od prezentacji przedstawionej przez Komisję, a następnie prace kontynuowały prezydencja rumuńska i fińska.
6. Ocena skutków towarzysząca temu wnioskowi została szczegółowo przeanalizowana w dniach 14 i 28 lutego oraz 14 marca 2019 r. na podstawie orientacyjnej listy punktów opracowanej w celu analizy – na forum Rady – ocen skutków przygotowywanych przez Komisję. W dyskusjach skupiono się na tych zagadnieniach, co do których delegacje zwróciły się o dalsze wyjaśnienia. Po wyjaśnieniach przedstawionych przez Komisję grupa robocza kontynuowała analizę wniosku.
7. W trakcie pogłębionych dyskusji na szczepku grupy roboczej prezydencja zmieniła kilka przepisów zawartych we wniosku Komisji, aby uwzględnić sugestie delegacji. Podczas ostatniego posiedzenia grupy roboczej w dniu 12 listopada 2019 r. osiągnięto szerokie porozumienie co do większości tekstu kompromisowego. Do rozwiązania pozostaje jednak szereg nierozstrzygniętych kwestii.
8. Kompromisowy tekst prezydencji był omawiany na posiedzeniu Komitetu Stałych Przedstawicieli (Coreperu) w dniu 20 listopada 2019 r. Niemniej jednak niektóre kwestie pozostały nierozstrzygnięte. Przewodniczący stwierdził, że przedmiotowy kompromis zostanie przedłożony Radzie (ds. Konkurencyjności), aby rozwiązała owe kwestie z myślą o osiągnięciu częściowego podejścia ogólnego.
9. Na posiedzeniu w dniu 29 listopada 2019 r. Rada omówiła kompromisowy tekst prezydencji zawarty w dok. 14301/19 i podjęła próbę rozwiązania dotąd nierozstrzygniętych kwestii. Niemniej jednak ze względu na sprzeciw dwóch delegacji Rada nie była w stanie rozwiązać tych kwestii i nie osiągnięto częściowego podejścia ogólnego (wymaga jest jednomyślność).

Kompromisowy tekst prezydencji w brzmieniu uzgodnionym przez Radę w dniu 29 listopada 2019 r. zamieszczono w załączniku do niniejszej noty.

10. Proponowane rozporządzenie jest częścią pakietu wniosków związanych z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) na lata 2021–2027 i tym samym zależy od wyniku negocjacji horyzontalnych w sprawie WRF. Rada podejmie decyzję w kwestii zasadniczej, tzn. czy program Euratom powinien nadal stanowić element negocjacji WRF.

Elementy, które w tekście ujęto w nawiasy, uzależnione są od ukończenia negocjacji w sprawie WRF i od dalszych prac, dzięki którym Rada mogłaby przyjąć rozporządzenie. W nawiasach kwadratowych ujęto w szczególności wszystkie przepisy mające skutki budżetowe.

III. NIEROZSTRZYGNIE KWESTIE

11. Prezydencja uznała załączony tekst kompromisowy za solidną podstawę do wypracowania częściowego podejścia ogólnego podczas Rady ds. Konkurencyjności w dniu 29 listopada 2019 r. Większość państw członkowskich była w stanie zaakceptować tekst prezydencji w ramach kompromisu, lecz delegacje AT i LU podtrzymały swoje wątpliwości co do kompromisowej propozycji prezydencji i podtrzymują także swoje ogólne zastrzeżenia do całości tekstu, jak również inne zastrzeżenia weryfikacji. Choć delegacja DE również zgłaszała zastrzeżenia, na posiedzeniu Rady stwierdziła, że jest gotowa wstrzymać się od głosu z myślą o osiągnięciu częściowego podejścia ogólnego i w tym przypadku dodałaby oświadczenie do protokołu. Wszystkie zastrzeżenia zgłoszone przez delegacje do powyższego wniosku znajdują się w przypisach do załącznika do niniejszej noty.

Oto najważniejsze nierozstrzygnięte kwestie:

12. Cele programu i neutralność klimatyczna (art. 3 ust. 1 oraz motyw 2)

W kompromisowym tekście prezydencji dotyczącym tego artykułu i odpowiadającego mu motywu odzwierciedlono ciągle starania prezydencji na rzecz znalezienia równowagi między różnymi stanowiskami państw członkowskich w odniesieniu do potencjalnego wkładu badań i szkoleń w dziedzinie jądrowej w długoterminowe przechodzenie na system energetyczny neutralny dla klimatu. Brzmienie art. 3 ust. 1. wynika bezpośrednio z brzmienia obecnego i poprzedniego rozporządzenia Euratom. Zmiany wprowadzone w motywie 2 wyjaśniają, że potencjalny wkład w neutralność klimatyczną pozostaje bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do wyboru między różnymi źródłami energii. Większość państw członkowskich może poprzeć ten tekst kompromisowy. Delegacje AT i LU zwróciły się o usunięcie wszystkich powiązań między badaniami i szkoleniami w dziedzinie jądrowej a neutralnością klimatyczną oraz zgłosiły zastrzeżenie zarówno do art. 3 ust. 1, jak i do motywu 2. Delegacja DE ma zastrzeżenie do art. 3 ust. 1 i motywu 2, i na posiedzeniu Rady ds. Konkurencyjności w dniu 29 listopada 2019 r. zaproponowała, by zmienić art. 3 ust. 1 poprzez dodanie frazy „dla tych państw członkowskich, które zdecydują się na korzystanie z energii jądrowej” (i stosowne dostosowanie motywu 2). Delegacja DE wskazała jednak również, że w kontekście osiągnięcia częściowego podejścia ogólnego i w duchu kompromisu mogłaby wstrzymać się od głosu, gdyby jej propozycja nie została uwzględniona; wówczas dodałaby oświadczenie do protokołu Rady.

Ponadto:

13. Delegacje AT i LU zgłosiły zastrzeżenie weryfikacji do motywu 14, ponieważ mają wątpliwości co do stosowania środków z funduszu InvestUE na rzecz projektów Euratom. Kompromisowy tekst motywu 14 wyjaśnia, że finansowanie projektów Euratom z InvestEU powinno odbywać się zgodnie z przepisami załącznika V.B rozporządzenia InvestEU.

14. Delegacje AT i LU zgłosiły zastrzeżenie weryfikacji do motywu 17 dotyczącego roli Wspólnego Centrum Badawczego, ponieważ z kompromisowego tekstu chciałyby skreślić sformułowanie „w szczególności”. Tekst prezydencji, oparty na uwagach otrzymanych od państw członkowskich, przewiduje, że działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) powinny być realizowane przy uwzględnieniu potrzeb użytkowników JRC oraz różnych obszarów polityki Unii, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i fizycznego bezpieczeństwa jądrowego. Podobnie delegacje AT i LU zgłosiły zastrzeżenie weryfikacji do roli JRC jako organu wykonawczego Euratomu na Międzynarodowym Forum IV Generacji, o czym mowa w załączniku I pkt 3. W tekście kompromisowym prezydencja starała się doprecyzować tę rolę.
15. Delegacje AT i LU podtrzymują zastrzeżenie weryfikacji do art. 7 dotyczącego partnerstw europejskich, ponieważ mają wątpliwości co do partnerstw w ramach Euratomu.
16. Delegacje AT i LU zgłosiły zastrzeżenie weryfikacji do lit. a) pkt 5 tiret 4 w załączniku I, ponieważ chciałyby wykreślić z tekstu słowo „wsparcie”. Tekst kompromisowy dotyczący tego przepisu w odniesieniu do dziedzin badań naukowych i szkoleń, które będą się kwalifikowały do finansowania przez Euratom, obejmują dziedzinę fizycznego bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i nierozprzestrzeniania broni jądrowej w kontekście globalnych ram ochrony chemicznej, biologicznej, radiologicznej i jądrowej (CBRN). Delegacje AT i LU zwróciły się również o skreślenie sformułowania „w szczególności” z załącznika I lit. b) pkt 2 dotyczącego promowania innowacji, zarządzania wiedzą, upowszechniania i wykorzystywania nauki i technologii jądrowej. W tekście prezydencji ujęto „w szczególności na rzecz bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i ochrony radiologicznej”, aby uwzględnić wątpliwości państw członkowskich.
17. Prezydencja jest świadoma tego, że – pomimo znacznych wysiłków w dążeniu do wypracowania kompromisu w sprawie wniosku – konieczne są dalsze prace. Prezydencja zamierza przekazać tę sprawę kolejnej prezydencji.

IV. PODSUMOWANIE

18. Komitet Stałych Przedstawicieli i Rada są zatem proszone o zapoznanie się z powyższym sprawozdaniem z postępów w analizie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady ustanawiającego program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program „Horyzont Europa”.
-

2018/0226 (NLE)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”¹

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 7 akapit pierwszy,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego²,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego³,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Jednym z celów Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Wspólnota”) jest wniesienie wkładu w podnoszenie jakości życia w państwach członkowskich, w tym przez promowanie i ułatwianie prowadzenia badań jądrowych w państwach członkowskich i uzupełnianie ich poprzez prowadzenie wspólnotowego programu badawczo-szkoleniowego.

¹ Zastrzeżenie ogólne: AT, LU.

² Opinia z dnia ... Opinia wydana po przeprowadzeniu nieobowiązkowych konsultacji.

³ Dz.U. C ... Opinia wydana po przeprowadzeniu nieobowiązkowych konsultacji.

- (2) Badania jądrowe mogą wnieść wkład w zapewnienie dobrostanu społecznego, dobrobytu gospodarczego oraz zrównoważenia środowiskowego przez poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej. Badania naukowe w dziedzinie ochrony radiologicznej umożliwiły udoskonalenie technologii medycznych, z których korzysta wielu obywateli, a obecnie mogą prowadzić do korzystnych zmian w innych sektorach, takich jak przemysł, rolnictwo, ochrona środowiska i bezpieczeństwo.

Bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do dokonania wyboru spośród różnych źródeł energii, wyniki badań przeprowadzonych w ramach programu ustanowionego niniejszym rozporządzeniem mogłyby przyczynić się również do stworzenia neutralnego dla klimatu systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny⁴.

- (3) Aby zapewnić ciągłość badań jądrowych na szczeblu Wspólnoty, konieczne jest ustanowienie programu badawczo-szkoleniowego Wspólnoty na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. („program Euratom”). Program Euratom powinien kontynuować najważniejsze działania badawcze prowadzone w ramach poprzednich programów, jednocześnie wprowadzając nowe cele szczegółowe i korzystając z tej samej metody wdrażania.
- (4) W sprawozdaniu Komisji dotyczącym śródkresowej oceny programu badawczo-szkoleniowego Euratom na lata 2014–2018 (COM(2017) 697 final) zawarto zbiór zasad przewodnich programu. Obejmują one: kontynuację wsparcia na rzecz badań jądrowych koncentrujących się na bezpieczeństwie jądrowym, zabezpieczeniach materiałów jądrowych, jądrowym bezpieczeństwie fizycznym, gospodarowaniu odpadami promieniotwórczymi, ochronie radiologicznej i rozwoju syntezy jądrowej; dalsze udoskonalanie, we współpracy z beneficjentami, organizacji wspólnych programów europejskich w dziedzinie jądrowej i zarządzania nimi; kontynuację i intensyfikację działań Euratomu w zakresie kształcenia i szkolenia w celu rozwijania odpowiednich umiejętności stanowiących podstawę wszystkich aspektów bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej; dalsze wykorzystywanie synergii między programami Euratom i innymi obszarami tematycznymi unijnego programu ramowego; oraz dalsze wykorzystywanie synergii między działaniami pośrednimi i bezpośrednimi programu Euratom.

⁴ Zastrzeżenie: AT, DE, LU.

- (5) Koncepcja i struktura programu Euratom powinny sprostać potrzebie osiągnięcia masy krytycznej wspieranych działań. Można to osiągnąć, ustanawiając ograniczoną liczbę celów szczegółowych koncentrujących się na kwestii bezpiecznego korzystania z rozszczepienia jądrowego do zastosowań energetycznych i niezwiązanych z wytwarzaniem energii, utrzymywaniu i rozwoju niezbędnej wiedzy fachowej, wspieraniu energii termojądrowej oraz wspomaganii polityki Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.
- (5a) Program Euratom jest kluczowym elementem wysiłków Unii na rzecz dalszego rozwoju przywództwa technologicznego i promowania doskonałości jądrowych badań naukowych i innowacji, w szczególności zapewniając – zgodnie z celami programu ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu – w dziedzinie jądrowej najwyższe normy w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych.
- (6) Badania nad syntezą jądrową są – w kontekście niniejszego rozporządzenia – realizowane zgodnie z europejskim planem działania w zakresie syntezy jądrowej, w którym nakreślono działania badawczo-rozwojowe wymagane do stworzenia podstawy do uruchomienia elektrowni termojądrowej, oraz zgodnie z [decyzją Rady w sprawie ITER]. Kluczowym etapem w perspektywie krótko- do średnioterminowej jest ukończenie budowy i uruchomienie ITER; dynamiczny program badań nad syntezą jądrową uzupełni europejskie działania w zakresie ITER, aby wesprzeć jego przyszłą eksploatację oraz prace przygotowawcze do reaktora demonstracyjnego DEMO.
- (7) Poprzez wspieranie badań jądrowych program Euratom powinien przyczynić się do osiągnięcia celów programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr [...] ⁵ oraz ułatwić realizację strategii „Europa 2030” i wzmocnić europejską przestrzeń badawczą.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr [...] z dnia [...] r. ustanawiające dziewiąty program ramowy UE w zakresie badań naukowych i innowacji (2021–2027) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. [...]).

- (8) W programie Euratom należy dążyć do synergii z programem „Horyzont Europa” i innymi programami unijnymi, poczynając od ich opracowywania i planowania strategicznego, przez wybór projektów, zarządzanie, komunikację, upowszechnianie i wykorzystywanie wyników po monitorowanie, audyt i administrowanie.
- (9) Działania w ramach programu Euratom powinny być proporcjonalne, bez powielania ani wypierania finansowania prywatnego, oraz tworzyć wyraźną europejską wartość dodaną. Zapewni to spójność między działaniami programu Euratom a unijnymi zasadami pomocy państwa oraz unikanie nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.
- (9a) O ile to każde państwo członkowskie samo decyduje o korzystaniu z energii jądrowej, uznaje się również, że energia jądrowa odgrywa różną rolę w poszczególnych państwach członkowskich. Program Euratom poprzez prowadzone w jego ramach działania badawcze przyczyni się również do pobudzenia między wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami szerszej dyskusji na temat możliwości oraz zagrożeń związanych z energią jądrową.
- (9b) W celu odniesienia się do potrzeb w zakresie kształcenia i szkolenia program Euratom powinien oferować wsparcie w postaci wkładu finansowego, tak by naukowcy zajmujący się dziedziną jądrową mogli kwalifikować się do korzystania z działań „Maria Skłodowska-Curie” na równi z naukowcami z innych dziedzin.
- (10) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na program Euratom, które stanowią główną kwotę odniesienia w rozumieniu [odniesienie należy odpowiednio zaktualizować zgodnie z nowym porozumieniem międzyinstytucjonalnym: pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami] dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

- (11) O ile w niniejszym rozporządzeniu nie określono inaczej, do programu Euratom zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr [...] z dnia⁶ („rozporządzenie finansowe”). Określa ono zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień publicznych, wykonania pośredniego, pomocy finansowej, instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych oraz przewiduje kontrole wykonywania obowiązków przez podmioty upoważnione do działań finansowych. [Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE oraz art. 106a Traktatu Euratom dotyczą również ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, jako że poszanowanie praworządności jest jednym z podstawowych warunków koniecznych należytego zarządzania finansami i skutecznego wspólnotowego finansowania.]
- (12) Rodzaje finansowania i metody realizacji na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od możliwości osiągnięcia szczegółowych celów działań i uzyskania wyników, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. W przypadku dotacji powyższa zasada powinna obejmować rozważenie możliwości zastosowania kwot ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i kosztów jednostkowych.
- (12a) Szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie odpowiedniego udziału małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz ogólnie sektora prywatnego. W ramach określonych uzgodnieniami dotyczącymi oceny i monitorowania należy przeprowadzać jakościowe i ilościowe oceny uczestnictwa MŚP.

- (12b) Celem działalności prowadzonej w ramach programu Euratom powinny być: zniesienie nierówności płci oraz propagowanie równości kobiet i mężczyzn w obszarze badań naukowych i innowacji, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Aspekt płci powinien być uwzględniany w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego.
- (12ba) Dążąc do pogłębienia związków między nauką a społeczeństwem i wzmocnienia społecznego zaufania do nauki, program Euratom powinien sprzyjać świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w sprawy badań naukowych i innowacji przez promowanie edukacji naukowej, zapewnienie szerszego dostępu do wiedzy naukowej, opracowywanie odpowiedzialnych planów działań w dziedzinie badań naukowych i innowacji wychodzących naprzeciw obawom i oczekiwaniom obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, a także przez ułatwienie im uczestnictwa w działaniach realizowanych w ramach programu Euratom.
- (12c) W działaniach objętych zakresem programu Euratom należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (12d) Należy w dalszym ciągu ułatwiać korzystanie z własności intelektualnej wypracowanej przez uczestników, a jednocześnie chronić uzasadnione interesy pozostałych uczestników i Wspólnoty zgodnie z Tytułem II rozdział 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Traktat Euratom”).
- (13) [...]

- (14) Cele programu Euratom mogą zostać podjęte również za pomocą instrumentów finansowych programu InvestEU, zgodnie z załącznikiem V.B rozporządzenia InvestEU⁷.
- (15) Aby zapewnić najskuteczniejszą realizację i wypracować spójne, kompleksowe i przejrzyste ramy dla beneficjentów, uczestnictwo w programie Euratom i upowszechnianie wyników badań naukowych powinny podlegać odnośnym zasadom programu „Horyzont Europa”, z pewnymi zmianami lub wyjątkami. Do programu Euratom powinny mieć zastosowanie odpowiednie definicje i główne rodzaje działań określone w programie „Horyzont Europa”.
- (16) Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony w ramach programu „Horyzont 2020” i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się ze zobowiązań. W związku z tym należy ten mechanizm zabezpieczający kontynuować. Mechanizm Ubezpieczeń Wzajemnych („Mechanizm”) ustanowiony zgodnie z programem „Horyzont Europa” powinien uwzględniać również działania objęte niniejszym rozporządzeniem.
- (17) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno – w stosownych przypadkach – nadal dostarczać niezależnych dowodów naukowych dostosowanych do potrzeb klienta i zapewniać wsparcie techniczne w całym cyklu kształtowania polityki Unii i państw członkowskich. Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, sprawny i przejrzysty, z uwzględnieniem odpowiednich potrzeb użytkowników JRC i potrzeb polityki unijnej, w szczególności⁸ w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczenia materiałów jądrowych, oraz z zapewnieniem ochrony interesów finansowych Unii. JRC powinno nadal generować dodatkowe zasoby, poprzez konkurencyjne działania wspierające na rzecz polityki Unii lub w imieniu stron trzecich⁹. JRC może uczestniczyć w działaniach pośrednich, o ile zostało to przewidziane w odpowiednim programie prac.

⁷ Zastrzeżenie weryfikacji: AT, LU.

⁸ Zastrzeżenie weryfikacji: AT, LU.

⁹ Konkluzje Rady z dnia 26 kwietnia 1994 r., 94/C126/01, w sprawie roli Wspólnego Centrum Badawczego (JRC).

- (18) [Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046¹⁰ („rozporządzeniem finansowym”), rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013¹¹, rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95¹², rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96¹³ i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939¹⁴ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom – łącznie z nadużyciami finansowymi – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie dochodzeń, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 i rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia administracyjne, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii.

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

¹² Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

¹³ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

¹⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) może prowadzić postępowania przygotowawcze oraz wnosić i popierać oskarżenia w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371¹⁵. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać niezbędne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi, EPPO - w odniesieniu do tych państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na mocy rozporządzenia (UE) 2017/1939 - i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO) oraz zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

(18a) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach Unii w ramach współpracy ustanowionej na mocy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym¹⁶, które przewiduje realizację programów w drodze decyzji wydanej na mocy tego porozumienia. Państwa trzecie mogą także uczestniczyć na podstawie innych instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególny w celu przyznania niezbędnych praw i dostępu właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF-owi oraz ETO, tak aby podmioty te mogły w pełni wykonywać swoje odnośne kompetencje.]

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

¹⁶ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 3.

- (19) W celu zapewnienia jednolitych warunków realizacji działań w ramach programu Euratom należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹⁷.
- (20) Zgodnie z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa zachodzi potrzeba ewaluacji programu Euratom w oparciu o informacje zgromadzone w wyniku zastosowania szczególnych wymogów dotyczących monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich. Wymogi te mogą, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę ewaluacji rzeczywistych skutków programu Euratom.
- (21) Naukową i techniczną treść bezpośrednich działań JRC skonsultowano z Radą Gubernatorów Wspólnego Centrum Badawczego, ustanowioną decyzją Komisji 96/282/Euratom¹⁸.
- (22) Komisja zasięgnęła opinii Komitetu Naukowo-Technicznego Euratomu.
- (23) Ze względu na pewność prawa rozporządzenie (Euratom) nr [...] należy uchylić,

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

¹⁸ Decyzja Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107 z 30.4.1996, s. 12).

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („program Euratom”) oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania w działaniach pośrednich w ramach programu Euratom, jako uzupełnienie programu „Horyzont Europa”.

Ustanawia ono cele programu Euratom, budżet na lata 2021–2025, formy finansowania przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Wspólnotę”) oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się odpowiednie definicje określone w rozporządzeniu (UE) nr xxx Parlamentu Europejskiego i Rady („Horyzont Europa”)¹⁹. Zawarte w tych definicjach odniesienia do Unii i programu odczytuje się jako odniesienia do Wspólnoty i programu Euratom. W drodze odstępstwa „program prac” oznacza dokument przyjmowany przez Komisję w celu realizacji programu Euratom zgodnie z art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Wszystkie zawarte w niniejszym rozporządzeniu odniesienia do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr xxx („Horyzont Europa”) dotyczą wersji obowiązującej w dniu ... [Dz.U.: wstawić datę wejścia w życie programu „Horyzont Europa”].

¹⁹ Pełny tytuł i odniesienie do Dz.U.

Artykuł 3

Cele programu

1. Ogólnym celem programu Euratom jest prowadzenie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej z naciskiem na ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej, a także potencjalnie przyczynienie się do ustanowienia neutralnego dla klimatu systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny²⁰.
2. Program Euratom ma następujące cele szczegółowe:
 - a) poprawa i wsparcie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczenia materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych, w tym bezpieczne wykorzystywanie energii jądrowej oraz zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii;
 - b) utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i kompetencji w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie;
 - c) wspieranie rozwoju energii syntezy jądrowej jako potencjalnego przyszłego źródła energii w produkcji energii elektrycznej oraz przyczynianie się do realizacji europejskiego planu działania w zakresie syntezy jądrowej;
 - d) wspieranie polityki Unii i jej państw członkowskich w zakresie stałej poprawy bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczenia materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.
3. Cele wymienione w ust. 1 i 2 są realizowane zgodnie z załącznikiem I. W należycie uzasadnionych przypadkach może to uwzględniać reagowanie na pojawiające się możliwości, kryzysy i zagrożenia.

²⁰ Zastrzeżenie: AT, DE, LU.

Artykuł 4

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu Euratom wynosi [1 675 000 000 EUR według cen bieżących].
2. Szacunkowy podział kwoty, o której mowa w ust. 1, jest następujący:
 - e) [724 563 000 EUR] na działania pośrednie w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie syntezy jądrowej;
 - f) [330 930 000 EUR] na działania pośrednie w dziedzinie rozszczepienia jądrowego, bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej;
 - g) [619 507 000 EUR] na działania bezpośrednie podejmowane przez Wspólne Centrum Badawcze.

[Komisja nie może, w ramach rocznej procedury budżetowej, zmienić kwoty, o której mowa w ust. 2 lit. c) niniejszego artykułu.]

3. Z kwoty, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę i inne rodzaje działalności oraz wydatki niezbędne do zarządzania programem Euratom i jego realizacji, w tym wszelkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Koszty administracyjne związane z działaniami pośrednimi nie mogą przekraczać 6 % całkowitej kwoty w ramach programu Euratom. Z kwoty tej można ponadto pokrywać wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działalnością w zakresie informacji i komunikacji, o ile są one związane z celami programu Euratom, jak również wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem programem Euratom.

4. W razie potrzeby w należycie uzasadnionych przypadkach w budżecie obejmującym okres po 2025 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 3, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2025 r.
5. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na kilka lat na roczne raty.
6. Bez uszczerbku dla rozporządzenia finansowego wydatki na działania wynikające z projektów ujętych w pierwszym programie prac mogą być kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r.
7. [Środki przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego i mogące być przenoszone zgodnie z art. 21 rozporządzenia (UE) XX [...ustanawiającego wspólne przepisy] mogą, na ich wniosek, zostać przeniesione do programu. Komisja wykonuje te środki bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego artykułu. W miarę możliwości środki te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.]

Państwa trzecie stowarzyszone z programem

1. Program jest otwarty do celów stowarzyszenia dla następujących państw trzecich:
 - a) państwa przystępujące, kandydaci i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Wspólnoty, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Wspólnotą a tymi państwami;
 - b) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Wspólnoty, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych układach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Wspólnotą a tymi państwami;
 - c) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.

Stowarzyszenie z programem każdego z państw trzecich, o których mowa w lit. c), odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w szczegółowym układzie obejmującym udział tego państwa trzeciego w dowolnym programie Wspólnoty lub Unii, pod warunkiem że układ ten:

- zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państw trzecich uczestniczących w programie;
- ustanawia warunki uczestnictwa w programie, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do programu i związanych z nim kosztów administracyjnych. Wkłady te stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego;
- nie przyznaje państwu trzeciemu uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu;
- gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

2. Zakres stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z programem uwzględnia cel, jakim jest pobudzanie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części programu mogą zostać wyłączone z układu o stowarzyszeniu zawieranego z określonym państwem, z wyjątkiem państw przystępujących, kandydatów i potencjalnych kandydatów.
3. W układzie o stowarzyszeniu przewiduje się, w stosownych przypadkach, uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z ustanowionymi w nim warunkami.
4. Warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w programie, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem oraz jego realizacji i funkcjonowania.]

Realizacja i formy finansowania

1. Program Euratom jest realizowany według metody zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub według metody zarządzania pośredniego z organami finansującymi, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Program Euratom może zapewniać finansowanie udzielane w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w postaci dotacji jako głównej formy wsparcia działań pośrednich w ramach programu. Może również zapewniać finansowanie w formie nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych.
3. Główne rodzaje działań, które mają być stosowane w ramach programu Euratom, określono i zdefiniowano w art. 2 programu „Horyzont Europa”; należą do nich działania w zakresie badań naukowych i innowacji, działania innowacyjne, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działania współfinansowane z programu, działania w zakresie przedkomercyjnych zamówień publicznych, działania w zakresie koordynacji i wsparcia, nagrody motywacyjne i nagrody za osiągnięcia.

Formy finansowania, o których mowa w ust. 2, stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów programu Euratom, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danych celów.

4. W ramach programu Euratom wspiera się również działania bezpośrednie podejmowane przez JRC.

Partnerstwa europejskie²¹

1. Części programu Euratom mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie.
2. Udział Wspólnoty w partnerstwach europejskich może przyjmować dowolną z następujących form:
 - a) uczestnictwo w partnerstwach utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami publicznymi lub prywatnymi określających cele partnerstwa, odnośne zobowiązania wszystkich zaangażowanych stron dotyczące finansowych lub rzeczowych wkładów od partnerów, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania, produkty, jakie mają zostać wygenerowane oraz tryb sprawozdawczości. Obejmują one określenie uzupełniających działań w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych przez partnerów w ramach programu Euratom (współprogramowane partnerstwa europejskie);
 - b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania oraz produkty, jakie mają zostać wygenerowane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów do wniesienia wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odnośnych działań współfinansowanych z programu Euratom (współfinansowane partnerstwa europejskie).
3. Partnerstwa europejskie:
 - a) ustanawia się w sytuacji, gdy osiągną cele programu Euratom skuteczniej od samej Wspólnoty i od innych form wsparcia programu Euratom. Na części te przeznaczają się odpowiednią część budżetu programu Euratom.

²¹ Zastrzeżenie weryfikacji: AT, LU.

- b) realizuje się, stosując takie zasady, jak: unijna wartość dodana, przejrzystość, otwartość, oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, wyraźny efekt mnożnikowy o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie finansowe wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami.
 - c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, są ograniczone w czasie i zawierają warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków programu Euratom.
4. Przepisy i kryteria dotyczące ich kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego finalizowania określono w załączniku III do programu „Horyzont Europa”.

Artykuł 8

Otwarta nauka

Do programu Euratom mają zastosowanie przepisy dotyczące otwartej nauki ustanowione w programie „Horyzont Europa”.

Artykuł 9

Działania kwalifikowalne oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania wyników badań naukowych

1. Do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.
2. Z zastrzeżeniem ustępu trzeciego i czwartego niniejszego artykułu, do działań wspieranych w ramach programu Euratom stosuje się tytuł II dotyczący zasad uczestnictwa i upowszechniania obowiązujących w programie „Horyzont Europa”. Zawarte w nim odniesienia do Unii i programu odczytuje się w stosownych przypadkach jako odniesienia do Wspólnoty i programu Euratom. Zawarte w nim odniesienia do „przepisów bezpieczeństwa” obejmują ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu Euratom.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 36 ust. 4 rozporządzenia ustanawiającego program „Horyzont Europa” prawo sprzeciwu może obejmować udzielanie licencji niewyłącznych.

4. W drodze odstępstwa od art. 37 ust. 5 rozporządzenia ustanawiającego program „Horyzont Europa” beneficjent, który otrzymuje finansowanie od Wspólnoty, udostępnia instytucjom Wspólnoty, organom finansującym lub wspólnemu przedsięwzięciu Fusion for Energy dostęp do swoich wyników w celu rozwoju, realizacji i monitorowania strategii politycznych i programów Wspólnoty lub zobowiązań w ramach międzynarodowej współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Takie prawa dostępu obejmują prawo do upoważniania osób trzecich do korzystania z tych wyników w zamówieniach publicznych oraz prawo do udzielania sublicencji, i ograniczone do wykorzystania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego oraz są udzielane nieodpłatnie.
5. Mechanizm Ubezpieczeń Wzajemnych ustanowiony zgodnie z programem „Horyzont Europa” ma pokrywać ryzyko związane z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych Komisji lub organom finansującym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 10

Finansowanie skumulowane, uzupełniające i łączone

1. Program Euratom realizuje się w synergii z innymi unijnymi programami finansowania.
- 1a. Aby osiągnąć cele programu Euratom oraz sprostać wyzwaniom wspólnym dla programu Euratom i programu „Horyzont Europa”, działania dotyczące celów ustanowionych w programie Euratom lub działania służące realizacji programu „Horyzont Europa” mogą korzystać z finansowego wkładu Wspólnoty. W szczególności program Euratom może zapewniać wkład finansowy na rzecz działań „Maria Skłodowska-Curie”, aby wspierać działania mające znaczenie dla badań jądrowych.

- [2. Działanie, które otrzymało wkład z innego programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach programu Euratom, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Do wkładu, jaki dane działanie otrzymało z innego programu unijnego, zastosowanie mają zasady danego programu. Finansowanie skumulowane nie może przekroczyć łącznych kosztów kwalifikowalnych działania, a wsparcie z różnych programów unijnych można obliczać proporcjonalnie zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
3. Działania, które spełniają następujące łączne warunki porównawcze:
- a) zostały ocenione w kontekście zaproszenia do składania wniosków w ramach programu Euratom;
 - b) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków;
 - c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków z uwagi na ograniczenia budżetowe,

mogą otrzymać wsparcie z [Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego+ lub Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, zgodnie z art. [67] ust. 5 rozporządzenia (UE) XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów] i art. [8] rozporządzenia (UE) XX [w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i jej monitorowania]], pod warunkiem że działania te są zgodne z celami danego programu. Zastosowanie mają przepisy dotyczące funduszu, z którego pochodzi wsparcie.]

ROZDZIAŁ II

PROGRAMOWANIE, MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA

Artykuł 11

Programy prac

1. Komisja w drodze aktów wykonawczych przyjmuje zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 4, programy prac, o których mowa w art. 110 rozporządzenia finansowego, dotyczące realizacji działań pośrednich. W stosownych przypadkach programy prac określają całkowitą kwotę zarezerwowaną na działania łączone.
2. Oprócz wymogów określonych w art. 110 rozporządzenia finansowego programy prac zawierają w stosownych przypadkach:
 - a) orientacyjną kwotę przydzieloną na każde działanie oraz orientacyjny harmonogram realizacji;
 - b) w odniesieniu do dotacji – ich priorytety, kryteria kwalifikacji i wyboru, relatywną wagę poszczególnych kryteriów przyznawania oraz maksymalną stawkę finansowania w odniesieniu do łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - c) wszelkie dodatkowe obowiązki beneficjentów, zgodnie z art. 35 i 37 rozporządzenia ustanawiającego program „Horyzont Europa”;
 - d) podejście wieloletnie i kierunki strategiczne na kolejne lata realizacji.
3. Komisja sporządza wieloletni program prac dotyczący działań bezpośrednich podejmowanych przez JRC zgodnie z decyzją 96/282/Euratom.

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja w sposób ciągły monitoruje zarządzanie programem Euratom i jego realizację. Aby zwiększyć przejrzystość, dane te powinny być również udostępniane publicznie w przystępny sposób na stronie internetowej Komisji w wersji zgodnej z najnowszą aktualizacją.

Obejmują one wskaźniki czasowe służące do składania corocznego sprawozdania odzwierciedlającego postępy w realizacji programu Euratom w odniesieniu do celów ustanowionych w art. 3 i określone w załączniku V, wraz ze ścieżkami oddziaływania.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę programu Euratom pod kątem realizacji jego celów, Komisja przyjmuje akty wykonawcze w celu opracowania przepisów dotyczących ram monitorowania i oceny, w tym przez zmiany załącznika II mające dostosować lub uzupełnić zawarte w nim wskaźniki ścieżek oddziaływania, jeżeli będzie to konieczne, oraz ustalić poziomy wyjściowe i docelowe. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą na podstawie art. 16 ust. 3.
3. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji zapewnia wydajne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu i jego wyników, bez zwiększania obciążeń administracyjnych dla beneficjentów. W tym celu na odbiorców środków finansowych Wspólnoty oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie nakłada się proporcjonalne wymagania dotyczące sprawozdawczości.

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania z programu Euratom podają informacje o pochodzeniu finansowania wspólnotowego i zapewniają jego eksponowanie (w szczególności podczas promowania działań i ich wyników, z uwzględnieniem nagród) poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działalność informacyjną i komunikacyjną związaną z programem Euratom, jego działaniami i wynikami. Będzie ponadto przekazywać państwom członkowskim i beneficjentom terminowe i wyczerpujące informacje. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczone są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, przy czym szczególną uwagę poświęca się określaniu możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować wydarzenia ułatwiające nawiązywanie kontaktów. Zasoby finansowe przydzielone na program Euratom przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Wspólnoty, w zakresie, w jakim są one związane z celami, o których mowa w art. 3.
3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w programie Euratom wyników badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, oraz aby zwiększyć oddziaływanie programu Euratom. Zasoby finansowe przydzielone na program Euratom przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Wspólnoty oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, o ile jest ona związana z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 14

Ocena

1. Oceny przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym programu, programu będącego jego kontynuacją i innych inicjatyw w zakresie badań naukowych i innowacji.
2. Ocena okresowa programu Euratom przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów – wyłonionych w drodze przejrzystej procedury – z chwilą, gdy dostępne będą wystarczające informacje na temat realizacji programu Euratom, nie później jednak niż w ciągu trzech lat od rozpoczęcia realizacji programu. Obejmuje ona ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów badawczo-szkoleniowych Euratom i w stosownych przypadkach stanowi podstawę do dostosowania realizacji programu lub jego przeglądu. Ocenia się w niej program Euratom pod względem jego skuteczności, wydajności, istotności, spójności i wspólnotowej wartości dodanej.
3. Po zakończeniu realizacji programu Euratom, nie później jednak niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja przeprowadzi ocenę końcową programu Euratom. Obejmuje ona ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów badawczo-szkoleniowych Euratom.
4. Komisja publikuje i przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 15

Audyty

1. System kontroli programu Euratom zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów. Przepisy dotyczące audytu są jasne, systematyczne i spójne dla całego programu Euratom.
2. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych podlegają tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i ich odpowiednie obowiązujące przepisy.
3. Komisja lub organ finansujący może opierać się na połączonych przeglądach systemów na poziomie beneficjenta. Takie połączone przeglądy są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów i składają się z audytu systemów i procesu, uzupełnionego audytem transakcji, przeprowadzanego przez właściwego niezależnego audytora posiadającego uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Mogą być one wykorzystywane przez Komisję lub organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami oraz ponownego rozważenia poziomu audytów *ex post*, a także w celu wydawania poświadczeń sprawozdań finansowych.
4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub organ finansujący może opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Wspólnoty przeprowadzanych przez inne niezależne i kompetentne osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.
- 5a. Komisja publikuje wytyczne dotyczące audytu, mające na celu zapewnienie miarodajnego i jednolitego stosowania oraz interpretacji procedur i przepisów audytowych przez cały okres programu.

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. Komitet spotyka się w dwóch różnych składach, które zajmują się odpowiednio aspektami programu Euratom związanymi z rozszczepieniem jądrowym oraz z syntezą jądrową.

Z myślą o ułatwieniu realizacji programu, w związku z każdym posiedzeniem Komitetu ds. Programu Euratom zgodnie z porządkiem obrad, Komisja pokryje, zgodnie z ustalonymi przez siebie wytycznymi, koszty poniesione przez jednego przedstawiciela z każdego państwa członkowskiego, jak również jednego eksperta/doradcy z każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych punktów porządku obrad, które wymagają wykorzystania przez dane państwo członkowskie określonej wiedzy fachowej.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
5. W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, gdy przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu.
6. Komisja regularnie informuje komitet o ogólnych postępach w realizacji programu Euratom oraz przekazuje mu aktualne informacje na temat wszystkich działań zaproponowanych lub finansowanych w ramach tego programu.

[Artykuł 17

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w programie na podstawie decyzji wydanej na mocy umowy międzynarodowej lub dowolnego innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF-owi i ETO niezbędne prawa i dostęp, tak aby podmioty te mogły w pełni wykonywać swoje odnośne kompetencje. W przypadku OLAF-u takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.]

ROZDZIAŁ III

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 18

Uchylenie

Rozporządzenie [nr: ... *ustanawiające program Euratom 2019–2020*] traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

Artykuł 19

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację danych działań, realizowanych na podstawie rozporządzenia [*program Euratom 2019–2020*], które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia.
2. W stosownych przypadkach wszelkie nieukończone zadania wykonywane przez komitet ustanowiony na mocy rozporządzenia [*program Euratom 2019–2020*] przejmuje komitet, o którym mowa w art. 16.
3. Pula środków finansowych przeznaczonych na program Euratom może również obejmować wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem a środkami przyjętymi w ramach poprzedniego programu [*program Euratom 2019–2020*].
4. [Środki powracające z instrumentów finansowych ustanowionych rozporządzeniem [*program Euratom 2019–2020*] mogą być inwestowane w program InvestEU ustanowiony rozporządzeniem XX²²].

22

Artykuł 20

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

Cele szczegółowe określone w art. 3 ust. 2, do realizacji których dąży się w programie Euratom poprzez prowadzenie działalności w ogólnych kierunkach opisanych w niniejszym załączniku. Przez realizację tych celów szczegółowych program Euratom wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu prawodawstwa Euratomu²⁴ oraz sprzyja wysiłkom badawczym podejmowanym przez te państwa i przez sektor prywatny. Cele te powinny przyczyniać się do utrzymania i dalszego rozwoju technologicznego przywództwa w dziedzinie jądrowej.

Aby osiągnąć cele szczegółowe, w programie Euratom będą wspierane działania przekrojowe, które gwarantują synergię wysiłków badawczych w pokonywaniu wspólnych wyzwań. Zapewnione zostaną odpowiednie powiązania i wspólne płaszczyzny z programem „Horyzont Europa”, takie jak wspólne zaproszenia do składania wniosków. Powiązane działania w zakresie badań naukowych i innowacji mogą również korzystać ze wsparcia finansowego dostępnego w ramach funduszy na podstawie rozporządzenia [ustanawiającego wspólne przepisy], o ile jest to zgodne z celami i przepisami tych funduszy.

²⁴ W szczególności dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, zmienionej dyrektywą Rady 2014/87/Euratom z dnia 8 lipca 2014 r.; dyrektywy Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiającej ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi dyrektywy Rady 2006/117/Euratom z dnia 20 listopada 2006 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego; dyrektywy Rady 2013/59/Euratom z dnia 5 grudnia 2013 r. ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego oraz uchylającej dyrektywy 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom; dyrektywy Rady 2013/51/Euratom z dnia 22 października 2013 r. określającej wymogi dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz rozporządzenia Rady (Euratom) 2016/52 z dnia 15 stycznia 2016 r. określającego maksymalne dozwolone poziomy skażenia promieniotwórczego żywności i pasz po awarii jądrowej lub w innym przypadku zdarzenia radiacyjnego.

Działania wymienione w niniejszym załączniku obejmują współpracę międzynarodową w dziedzinie badań i innowacji jądrowych do celów pokojowych w oparciu o wspólne cele i wzajemne zaufanie, a ich celem jest zapewnienie wyraźnych i ważnych korzyści dla Unii, jej obywateli i środowiska. Obejmuje to międzynarodową współpracę za pośrednictwem ram wielostronnych. JRC, będące organem wykonawczym Euratomu na Międzynarodowym Forum IV Generacji (GIF)²⁵, będzie nadal wspierać i koordynować wkład Wspólnoty Euratom w badania naukowe i działalność szkoleniową GIF i jej udział w tych badaniach i tej działalności. Udział w działaniach GIF objętych zakresem programu Euratom skupia się na jądrowym bezpieczeństwie fizycznym, ochronie radiologicznej, zabezpieczeniach materiałów jądrowych oraz na działaniach badawczo-szkoleniowych w zakresie nierozprzestrzeniania właściwych dla systemów IV generacji²⁶.

Każde nowe działanie przydzielone Wspólnemu Centrum Badawczemu (JRC) będzie analizowane przez Radę Gubernatorów JRC w celu sprawdzenia jego zgodności z działaniami prowadzonymi w państwach członkowskich oraz w celu uniknięcia powielania w Unii prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie jądrowej.

Priorytety określone w programach prac zostaną ustalone przez Komisję na podstawie wkładu ze strony krajowych organów publicznych i zainteresowanych stron z dziedziny jądrowej skupionych w organizacjach lub strukturach takich jak europejskie platformy technologiczne, stowarzyszenia, inicjatywy i fora techniczne (ds. systemów jądrowych i bezpieczeństwa jądrowego, gospodarowania odpadami promieniotwórczymi, wypalonego paliwa jądrowego, ochrony radiologicznej, zagrożenia związanego z narażeniem na niskie dawki promieniowania, zabezpieczeń materiałów jądrowych, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i badań nad syntezą jądrową) lub w innej dowolnej organizacji lub forum skupiającym podmioty z dziedziny jądrowej.

²⁵ Zgodnie z art. III.2 Umowy ramowej dotyczącej międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań i rozwoju systemów energii jądrowej IV generacji.

²⁶ Zastrzeżenie weryfikacji: AT, LU.

Do finansowania w ramach programu Euratom kwalifikować się będą badania naukowe i szkolenia w następujących dziedzinach:

a) poprawa i wsparcie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych, w tym bezpieczne wykorzystywanie energii jądrowej oraz zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii;²⁷

- 1) **Bezpieczeństwo jądrowe:** bezpieczeństwo jądrowe systemów reaktorów i cykli paliwowych wykorzystywanych we Wspólnocie lub, w niezbędnym zakresie, w celu utrzymania szerokiej wiedzy fachowej na temat bezpieczeństwa jądrowego we Wspólnocie, tych rodzajów reaktorów i ich pełnych cykli paliwowych, takich jak separacja i transmutacja, które mogą być stosowane w przyszłości.
- 2) **Bezpieczne gospodarowanie wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi:** gospodarowanie średnioaktywnymi, wysokoaktywnymi i długożyciowymi odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym oraz innymi strumieniami odpadów radioaktywnych i takimi ich rodzajami, dla których nie istnieją obecnie procesy dojrzałe pod względem przemysłowym lub w przypadku gdy istniejące procesy mogłyby zostać ulepszone, a także, w szczególności, ich przygotowanie do unieszkodliwienia i trwałe składowanie; ograniczenie ilości odpadów promieniotwórczych oraz zmniejszenie ich radiotoksyczności; zarządzanie wiedzą i kompetencjami w zakresie gospodarowania odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym oraz transfer tej wiedzy i kompetencji między pokoleniami i programami państw członkowskich.
- 3) **Likwidacja obiektów jądrowych:** badania na rzecz rozwoju i oceny technologii służących likwidacji obiektów jądrowych i remediacji środowiska; wspieranie wymiany najlepszych praktyk i wiedzy w zakresie likwidacji obiektów jądrowych.

²⁷ Oprócz jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i nierozprzestrzeniania broni jądrowej, działania te będą mogły być realizowane w drodze działań bezpośrednich i pośrednich.

4) **Zastosowania nauk jądrowych oraz zastosowania promieniowania jonizującego, ochrona radiologiczna, gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej:**

- zastosowania technologii z sektora nauk jądrowych i technologii wykorzystujących promieniowanie jonizujące w medycynie, przemyśle i w innych obszarach badań naukowych.
- Oddziaływanie i zagrożenia związane z narażeniem na niskie dawki promieniowania (narażenie przemysłowe, medyczne lub środowiskowe).
- Gotowość na wypadek awarii obejmujących promieniowanie, a także badania w zakresie radioekologii.
- Zabezpieczone i bezpieczne dostawy izotopów promieniotwórczych i ich stosowanie.
- Badania nad modelami rozprzestrzeniania się substancji promieniotwórczych w środowisku, a także wspieranie wymiany danych, systemów wczesnego ostrzegania oraz współpracy w zakresie technik pomiarowych²⁸ (realizacja przy pomocy działań bezpośrednich).

²⁸ Art. 35, 36, 38 Euratom; decyzja Rady 87/600/Euratom.

5) **Jądrowe bezpieczeństwo fizyczne, zabezpieczenia materiałów jądrowych i nierozprzestrzenianie broni jądrowej** (realizacja przy pomocy działań bezpośrednich):

- metody i techniki służące wsparciu i wzmocnieniu wspólnotowych i międzynarodowych zabezpieczeń materiałów jądrowych.
- Wsparcie operacyjne dla przyjętego przez Euratom systemu zabezpieczeń materiałów jądrowych oraz szkolenia w tym zakresie.
- Wsparcie techniczne w zakresie wykonywania Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej w dziedzinie zabezpieczeń materiałów jądrowych, w tym wsparcie służące wzmocnieniu unijnego systemu kontroli wywozu.
- Badania naukowe i wsparcie na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa i bezpieczeństwa fizycznego w globalnych ramach CBRN (bezpieczeństwa chemicznego, biologicznego, radiologicznego i jądrowego) oraz powiązanych strategii unijnych²⁹.
- Metody i techniki służące do wykrywania materiałów jądrowych i promieniotwórczych nieobjętych kontrolą regulacyjną oraz zapobieganie incydentom związanym z takimi materiałami i reagowanie na nie, w tym forensyka jądrowa.
- Wsparcie na rzecz budowania zdolności w zakresie jądrowego bezpieczeństwa fizycznego z wykorzystaniem Europejskiego Ośrodka Szkoleń w zakresie Jądrowego Bezpieczeństwa Fizycznego.

²⁹ Zastrzeżenie weryfikacji: AT, LU.

b) *Utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i kompetencji w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie*

- 1) Kształcenie, szkolenie i mobilność, w tym programy kształcenia i szkolenia takie jak działania „Maria Skłodowska-Curie”.
- 2) Wspieranie innowacji, zarządzania wiedzą, upowszechniania i wykorzystywania nauk i technologii jądrowych, w szczególności na rzecz bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i ochrony radiologicznej³⁰.
- 3) Wsparcie na rzecz transferu uzyskanych w ramach badań naukowych technologii do przemysłu.
- 4) Wsparcie na rzecz przygotowania i rozwoju konkurencyjnego europejskiego potencjału przemysłowego w zakresie syntezy jądrowej.
- 5) Wsparcie na rzecz zapewniania i udostępniania europejskiej i międzynarodowej infrastruktury badawczej, w tym infrastruktury JRC, oraz odpowiedniego dostępu do niej³¹.
- 6) W celu wspierania nauk jądrowych jako podstawy dla normalizacji działania bezpośrednio zapewnią referencyjne dane, materiały i pomiary bazujące na najnowszym stanie techniki i dotyczące bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, jak również innych zastosowań, np. w medycynie nuklearnej.

³⁰ Zastrzeżenie weryfikacji: AT, LU.

³¹ W oparciu o plan inwestycyjny dla infrastruktury JRC.

c) *Wspieranie rozwoju energii termojądrowej oraz przyczynianie się do realizacji europejskiego planu działania w zakresie syntezy jądrowej*

W ramach współfinansowanego partnerstwa europejskiego na rzecz badań nad syntezą jądrową będzie realizowany plan działania, którego celem jest rozpoczęcie wytwarzania energii termojądrowej w drugiej połowie obecnego stulecia. Działania w tym zakresie mogą obejmować między innymi:

- 1) Wykorzystywanie istniejących i przyszłych instalacji termojądrowych, w tym – w stosownych przypadkach – przyznawanie dotacji na działalność infrastruktury badawczych zajmujących się syntezą jądrową.
- 2) Przygotowania do eksploatacji przyszłych elektrowni termojądrowych przez opracowanie wszystkich istotnych aspektów, w tym materiałów, technologii i projektów.
- 3) Realizacja ukierunkowanego programu kształcenia i szkolenia w ramach uzupełnienia działań, o których mowa w lit. b) ppkt 1).
- 4) Koordynacja wspólnych działań ze wspólnym przedsięwzięciem Fusion for Energy.
- 5) Współpraca z organizacją ITER.
- 6) Współpraca naukowa w ramach międzynarodowych umów Euratomu.

Współfinansowane partnerstwo europejskie na rzecz badań nad syntezą jądrową będzie realizowane za pośrednictwem dotacji udzielanych osobom prawnym utworzonym lub wyznaczonym przez państwa członkowskie i państwa trzecie stowarzyszone z programem Euratom. Dotacja może obejmować wkłady rzeczowe Wspólnoty lub oddelegowanie personelu Komisji.

d) *Wspieranie polityki Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego*

Działania bezpośrednie będą służyły wspieraniu polityki w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego oraz wdrażaniu stosownych przepisów poprzez dostarczanie niezależnych dowodów naukowych i technicznych oraz wiedzy fachowej.

Kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania

Ścieżki oddziaływania i związane z nimi kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania umożliwią uporządkowanie struktury monitorowania postępów w realizacji celów szczegółowych programu Euratom. W ścieżkach oddziaływania istotny jest czynnik czasu: rozróżnia się w nich perspektywę krótko-, średnio- i długoterminową. Wskaźniki ścieżek oddziaływania służą jako przybliżone wartości przy sporządzaniu sprawozdań z postępów w realizacji celów szczegółowych. Dane jednostkowe, na których opierają się kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania i które są wspólne z programem „Horyzont Europa”, będą gromadzone w trybie zarządzania centralnego, w sposób zharmonizowany i przy minimalnym obciążeniu sprawozdawczym beneficjentów. Kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania mogą zostać doprecyzowane w trakcie realizacji programu Euratom.

Naukowe wskaźniki ścieżek oddziaływania

Oczekuje się, że program Euratom przyniesie postępy w zakresie wiedzy na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego; bezpiecznych zastosowań promieniowania jonizującego; gospodarowanie wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi; ochrony radiologicznej oraz rozwoju energii termojądrowej. Postępy w tym zakresie będą mierzone przy pomocy wskaźników dotyczących publikacji naukowych, postępów w realizacji planu działania w zakresie syntezy jądrowej, rozwoju wiedzy fachowej i umiejętności oraz dostępu do infrastruktury badawczej.

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Poprawa w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii jądrowej i zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w tym bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych.	<u>Publikacje</u> – Liczba publikacji naukowych z programu Euratom poddanych wzajemnej ocenie	<u>Cytowania</u> – Indeks cytowań publikacji naukowych z programu Euratom poddanych wzajemnej ocenie, ze wskaźnikiem średniej liczby cytowań na dyscyplinę	<u>Nauka światowej klasy</u> – Liczba i odsetek publikacji z programu Euratom poddanych wzajemnej ocenie, które stanowią zasadniczy wkład w daną dyscyplinę nauki
	<u>Dzielenie się wiedzą</u> – Odsetek produktów badawczych (otwarte dane / publikacje / oprogramowanie itp.), które udostępniono innym za pośrednictwem infrastruktury otwartej wiedzy	<u>Rozpowszechnianie wiedzy</u> – Odsetek produktów badawczych objętych otwartym dostępem, które zostały aktywnie wykorzystane / zacytowane	<u>Nowe współprace</u> – Odsetek beneficjentów programu Euratom, którzy podjęli nowe współprace interdyscyplinarne / międzysektorowe z użytkownikami ich otwartych produktów z programu Euratom z zakresu badań naukowych i innowacji
Wspieranie rozwoju energii termojądrowej	<u>Postępy w realizacji planu działania w zakresie syntezy jądrowej</u> – Odsetek ważnych etapów planu działania w zakresie syntezy jądrowej ustalonych na lata 2021–2025 i osiągniętych przez program Euratom		
Utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i doskonałości w Unii	<u>Umiejętności</u> – Liczba naukowców, którzy skorzystali z działalności w zakresie podnoszenia poziomu umiejętności prowadzonej w ramach programu Euratom (poprzez szkolenia, mobilność i dostęp do infrastruktury badawczej)	<u>Kariery</u> – Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje i mają większy wpływ na swoją dziedzinę badań naukowych i innowacji	<u>Warunki pracy</u> – Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje i których warunki pracy uległy poprawie
	Liczba naukowców mających dostęp do infrastruktury badawczej dzięki wsparciu z programu		
	Dostarczone materiały referencyjne oraz pomiary referencyjne włączone do zbiorów danych		Liczba zmienionych norm międzynarodowych

Wskaźniki ścieżek oddziaływania społecznego

Program Euratom wspiera realizację priorytetów polityki UE w zakresie bezpieczeństwa jądowego, jądowego bezpieczeństwa fizycznego, ochrony radiologicznej i zastosowań promieniowania jonizującego poprzez badania naukowe i innowacje, co odzwierciedla portfel projektów generujących produkty przyczyniające się do sprostania wyzwaniom w tych obszarach. Oddziaływanie społeczne mierzy się również pod względem konkretnych postępów w dziedzinie jądowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczeń materiałów jądowych.

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Poprawa w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii jądowej i zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w tym bezpieczeństwa jądowego, jądowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądowych	<u>Rezultaty</u> – Liczba i odsetek produktów służących realizacji określonych priorytetów polityki UE	<u>Rozwiązania</u> – Liczba i odsetek innowacji i wyników naukowych służących realizacji określonych priorytetów polityki UE	<u>Korzyści</u> – Zagregowane szacunkowe efekty wykorzystania wyników, które uzyskano dzięki finansowaniu ze środków programu Euratom, do realizacji określonych priorytetów polityki UE, w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienia prawa
	Liczba wyświadczonych w UE usług na rzecz zabezpieczeń materiałów jądowych		Liczba zapewnionych i wykorzystywanych systemów technicznych
	Liczba sesji szkoleniowych dla funkcjonariuszy z jednostek terenowych		
	<u>Współtworzenie</u> – Liczba i odsetek projektów Euratom, w których obywatele i użytkownicy końcowi z UE przyczyniają się do współtworzenia treści w zakresie badań naukowych i innowacji	<u>Zaangażowanie</u> – Liczba i odsetek podmiotów będących beneficjentami programu Euratom posiadających mechanizmy zaangażowania obywateli i użytkowników końcowych po zakończeniu projektu w ramach programu Euratom	<u>Społeczna absorpcja badań naukowych i innowacji</u> – Absorpcja współtworzonych wyników naukowych i innowacyjnych rozwiązań z programu Euratom oraz stopień poinformowania o nich

Wskaźniki ścieżek oddziaływania w zakresie innowacji

Oczekuje się, że program Euratom przyniesie efekty w zakresie innowacji przyczyniające się do postępów w realizacji jego celów szczegółowych. Postępy w tym obszarze będą mierzone przy pomocy wskaźników dotyczących praw własności intelektualnej, innowacyjnych produktów, metod i procesów oraz ich stosowania, a także tworzenia miejsc pracy.

W kierunku oddziaływania gospodarczego / w zakresie innowacji	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Poprawa w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii jądrowej i zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w tym bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych	<u>Produkty innowacyjne –</u> Liczba innowacyjnych produktów, procesów lub metod z programu Euratom (w podziale na rodzaje innowacji) oraz zgłoszeń dotyczących praw własności intelektualnej	<u>Innowacje –</u> Liczba innowacji z projektów programu Euratom (w podziale na rodzaje innowacji), w tym z przyznanych praw własności intelektualnej	<u>Wzrost gospodarczy –</u> Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, które opracowały innowacje w ramach programu Euratom, oraz ich udział w rynku
	<u>Wsparcie w zakresie zatrudnienia –</u> Liczba stworzonych etatów w pełnym wymiarze czasu pracy oraz miejsc pracy utrzymanych w podmiotach będących beneficjentami projektu w ramach programu Euratom (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	<u>Utrzymane zatrudnienie –</u> Wzrost liczby etatów w pełnym wymiarze czasu pracy w podmiotach będących beneficjentami w programie Euratom w następstwie projektu w ramach programu Euratom (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	<u>Zatrudnienie ogółem –</u> Liczba miejsc pracy stworzonych bezpośrednio lub pośrednio albo utrzymanych w następstwie rozpowszechnienia wyników programu Euratom (w podziale na rodzaj miejsca pracy)
Wspieranie rozwoju energii termojądrowej Utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i doskonałości w Unii	Liczba inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych dzięki początkowej inwestycji z programu Euratom	Liczba inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych w celu wykorzystania lub zwiększenia skali wyników programu Euratom	Postępy UE w dążeniu do osiągnięcia poziomu 3 % PKB w wyniku programu Euratom

Wskaźniki ścieżek oddziaływania politycznego

Program Euratom zapewnia dowody naukowe na potrzeby kształtowania polityki. Dotyczy to w szczególności wsparcia naukowego dla innych służb Komisji, jak np. wsparcia dla zabezpieczeń przyjętych przez Euratom, lub wspierania wdrażania przez państwa członkowskie dyrektyw dotyczących kwestii jądrowych i promieniowania jonizującego³².

W kierunku oddziaływania politycznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Wspieranie polityki Unii w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego	Liczba i odsetek projektów Euratom generujących rezultaty istotne dla polityki	Liczba produktów mających możliwy do wykazania wpływ na politykę UE	Liczba i odsetek rezultatów projektów Euratom cytowanych w dokumentach politycznych i programowych

Cele zostaną określone zarówno w odniesieniu do działań pośrednich, jak i bezpośrednich, aby odzwierciedlić oczekiwane wyniki w odniesieniu do poszczególnych części programu.

³² Dyrektywa Rady 2014/87/Euratom z dnia 8 lipca 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2009/71/Euratom ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych; dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz rozporządzenie Komisji (Euratom) nr 302/2005 z dnia 8 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zabezpieczeń przyjętych przez Euratom.